

SLOVENCİ NA ŠVEDSKEM: KRAJŠA STATISTIČNA OBRAVNAVA (2001)

Avguščina Budja

COBISS 1.01

UVOD

Priseljenska politika na Švedskem zelo poredko obravnava manjše priseljenske skupine. Zato lahko rečemo, da so te vrste skupine na Švedskem nekoliko odrinjene oziroma marginalizirane. Kakšen vpliv imajo manjše ali večje skupine na politično življenje na Švedskem, je med drugim mogoče zaznati tako, da opazujemo razne aktivnosti, ki zadosti jasno pokažejo dejansko stanje. S tem mislimo predvsem na aktivnosti obrobni (majhni) in/ali centralni (veliki) skupin v društvu. Po dosedanjih izkušnjah in po tem, kar o priseljskih znanstvenih raziskavah trdijo nekateri znanstveniki, je večina znanstvenih obravnav o priseljskih na Švedskem obarvanih behavioristično.¹ Raziskave o priseljskih največkrat obravnavajo vprašanja, kot so:

- zaposlenost/nezaposlenost
- zdravstveno stanje/bolezni priseljencev
- frekvence kriminalnih dejanj med priseljski
- znanje/neznanje švedskega jezika
- stopnja izobrazbe
- število naturalizacij
- itd.

Resda se že vsaj dve desetletji vrstijo številne znanstvene razprave na opisanih področjih o priseljskih na Švedskem. Raziskave o priseljskih delajo predvsem Švedi v obliki raznih časovno omejenih in od države financiranih projektov, ki so vključeni v različne društvene ali znanstvene institucije. Na Švedskem je po nekaterih podatkih okrog 160 večjih ali manjših jezikovnih oziroma priseljskih skupin. Skupina slovenskih priseljencev na Švedskem spada med manjše, poleg tega pa imajo Slovenci to smolo, da jih Švedi še vedno prištevajo med tako imenovano *jugoslovansko* priseljsko skupino.

Namen moje študije O SLOVENCİH NA ŠVEDSKEM je bil predvsem pridobiti in ponuditi bralcu nekaj več okvirnega znanja o Slovencih in predvsem o slovenski priseljski skupini na Švedskem. To znanje sem glede nekaterih statističnih podatkov o Slovencih na Švedskem delno iskala v sodelovanju s švedskim državnim uradom za statistiko. Predvsem so bila to vprašanja in odgovori o letu rojstev, spolu in letu priselitve. Med svojim delom sem bila večkrat primorana zaviti s poti prvotno

¹ Henry Bäck, 1989, str. 1-2.

zamišljene študije, saj se je pokazalo, da o Slovencih na Švedskem v dosedanjih raziskovalnih delih ni doslej napisanega prav ničesar; morala sem torej zaorati ledino. Pred nami je pravo pionirsko delo, ki se nanaša na sedanji položaj predvsem prve generacije Slovencev na Švedskem. Moje raziskovalno delo je bilo zaradi sodelovanja državnega statističnega biroja povezano z nekaterimi neizbežnimi ekonomskimi izdatki – na tem področju me je podprlo slovensko pevsko društvo Orfeum iz Landskrone, katerega članica sem.

Pričujočo študijo o Slovencih na Švedskem sem februarja 2001 najprej napisala v švedskem jeziku kot manjšo magistrsko nalogo. Želela sem osvetliti nekatera področja, da bi tako prišla do rezultatov, ki bi koristili meni in v daljši časovni perspektivi predvsem širši javnosti, in sicer v praktičnem in pedagoškem smislu. Za uspešno izpeljavo tovrstne študije je potrebno najti izhodišče s posebno teoretično predstavo o dejanskem stanju Slovencev na Švedskem, sploh če pri tem upoštevamo še perspektivo preteklosti, sedanjosti in morda tudi prihodnosti. Na Švedskem lahko najdemo kar nekaj informacij o Sloveniji in razmerah v njej. Prav tako so v zvezi z dopolnilnim poukom na Švedskem dosegljivi tudi podatki o slovenskem jeziku. Slovenci pa so kot priseljska skupina običajno (še vedno) obravnavani kot del celote *jugoslovanskih* priseljencev ali celo kot nepomemben delček celotne priseljske mase na Švedskem. To postaja za ohranitev identitete Slovencev na Švedskem seveda vse bolj usodno. Slovensko vprašanje na Švedskem doslej še ni našlo prave poti v javnost, zato postaja problem etničnega vprašanja, jezika in lastne identitete pri Slovencih vse težji.

Predstavitev rezultatov statistične raziskave v slovenskem jeziku, ki jo dragi bralec pravkar držiš v rokah, je prevod in nekoliko skrajšan in spremenjen dela moje magistrske naloge. V pričujočem prispevku se dotikam predvsem dveh problematičnih področij pri Slovencih:

- 1 števila slovenskih priseljencev na Švedskem
- 2 časa priseljevanja Slovencev na Švedsko, spola in približne starosti.

Podatki, ki so se doslej pojavljali v literaturi in razpravah, so se vrteli predvsem med številom 68 in 5.000 do 7.000 Slovencev prve generacije na Švedskem. Po intuiciji in izkušnjah bi prej pritrdila številu 7.000 kot pa 68.² Moj glavni problem in rdeča nit pri raziskovalnem delu je bilo vprašanje, kako priti do verodostojnejših podatkov o dejanskem številu Slovencev na Švedskem.

Bilo je nepričakovano naporno, vendar pa tudi nadvse zanimivo raziskovati in najti odgovore na prvotno zastavljena vprašanja. Naporno zato, ker doslej še nihče ni dokumentiral položaja Slovencev na Švedskem in nisem mogla računati na pomoč prejšnjih znanstvenih raziskav; zanimivo pa predvsem zato, ker sem s svojo študijo prišla do rezultatov, s katerimi bom zapolnila obstoječo znanstveno vrzel in tako doprinesla svoj delež k zgodovinskemu pregledu Slovencev na Švedskem. Podatki, ki so plod moje študije, kažejo, da je bilo 31. 12. 1999 na Švedskem prijavljenih 5.098

² Med drugim sem bila devet let tajnica pri Slovenski zvezi na Švedskem, 1991-2000, kjer je bilo letno dokumentirano včlanjenih okrog 1.300 Slovencev, kar je približno 10 % od skupnega števila Slovencev na Švedskem.

ljudi, ki so bili rojeni v Sloveniji. K temu po nekaterih statističnih podatkih o drugih priseljenjskih skupinah lahko dodamo vsaj še enkrat tolikšno število potomcev druge generacije, raje nekoliko več,³ in že se giblje število Slovencev na Švedskem med 10.000 in 14.000.

Na Švedskem sta v teh petih desetletjih priseljevanja Slovencev (v povojni dobi) na poti že tudi tretja in četrta generacija. Večina Slovencev, pripadnikov druge generacije, se je najčešče poročala z neslovenskimi partnerji (mešani zakoni), nekateri pa živijo v mešanih razmerjih in gospodinjstvih. Zato je tretjo in četrto generacijo otrok iz teh razmerij veliko težje identificirati kot etnične Slovence. Tudi znanje slovenskega jezika ni prav zadovoljivo, kar sicer ni povsem odločilno za etnično pripadnost. Vnuki in pravnuki prve generacije Slovencev na Švedskem se bodo nekoč sami še najlažje odločali o lastni etnični pripadnosti.

Vsekakor sem si z raziskovalnim delom o Slovencih na Švedskem pridobila koristne izkušnje, obilico novega znanja, predvsem pa sem prišla do novih, do sedaj nepoznanih dejstev, ki jih želim posredovati tudi vam, dragi bralci.

Slovensko poreklo

Neprestano izobraževanje je pojem, ki v današnji družbi dobiva vse večji pomen. Težave, ki jih povzroča nezadostno znanje komunikacijskega jezika večinske družbe, so nepredvidena ovira, da bi se ljudje mogli vključevati v politično življenje in vplivati na lastno usodo. Mnogim ljudem pomeni dosmrtno izobraževanje nove možnosti za samousposabljanje, mnogim pa pomeni trpljenje in občutek negotovosti, saj so se zaradi pomanjkljivega jezikovnega znanja znašli zunaj neke skupnosti z občutkom manjvrednosti in nesposobnosti, da bi obvladovali zahtevne študijske programe.

Znan švedski pregovor pravi: »Če si neviden, ne obstajaš!« Slovenci bi morda rekli: »Daleč od oči – daleč od srca!« Hočem reči, da so Slovenci na Švedskem ena takšnih priseljenjskih skupin, o kateri se niti ne bere, ni je videti pa tudi slišati je ni skoraj nikoli. Slovence obravnava javnost še vedno kot nekakšne *Jugoslovane*. Švedska družba želi majhne priseljenjske skupine odriniti čisto na obrobje, kjer nato tvorijo nekakšno nejasno gmoto raznih priseljencev na Švedskem. Moje slovensko poreklo me sili, da poskušam osvetliti dejanski položaj Slovencev na Švedskem vsaj nekaterim družbenim krogom.

Teorije in metode dela

Ker sem iskala nekatere statistične podatke o Slovencih, sem uporabljala kvantitativno metodo, s pomočjo kvalitativne metode pa sem nato posamezne dele svoje

³ Več zato, ker nekateri statistični viri na Švedskem kažejo, da se v priseljenjskih družinah povprečno rodi več kot troje otrok.

študije povezala v celoto. Moja izhodiščna teorija je bila, da živi na Švedskem med 6.000 in 7.000 Slovencev prve generacije. Otroci teh so etnično gledano tudi Slovenci, saj so njihovi starši v največ odstotkih Slovenci. Tako moj prispevek s podnaslovom Slovenska izseljenska književnost v Evropi po letu 1945: Švedska (1999, Ljubljana) v zbirki Slovenske monografije z naslovom SLOVENSKA IZSELJENSKA KNJIŽEVNOST (Del 1/3), urednica Janja Žitnik, govori o skupno 14.000 Slovincih prve in druge generacije.⁴ Odziv na ta prispevek je bil dokaj skeptičen ali pa je povsem izostal. Vodja redakcije glasila slovenskih društev na Švedskem NAŠ GLAS je v eni izmed številok te revije⁵ objavil naslednje vrstice:

P. S.:

Na sestanku Slovenske zveze smo razpravljali tudi o številu Slovencev na Švedskem in morebitnih pogojih, da bi lahko ponovno zahtevali slovensko oddajo na švedskem radiu. Nekateri so trdili, da na Švedskem živi 14.000 Slovencev. Nekaj dni kasneje, 19. oktobra, sem v večerniku *Stockholm News* prebral daljšo reportažo o položaju priseljenk. Med 511.897 priseljenkami, so navedli, je 296 Slovenk. Ali je 13.704 Slovencev potemtakem moških? Ali pa bo morda treba to astronomsko številko 14.000 končno realistično zasidrati?

Moja dosedanja teoretična izhodišča so bila torej gledana z neke vrste skepticizmom. Tako so me sprejeli Slovenci in Švedski ter tudi nekatere švedske znanstvene inštitucije. Podatki, ki sem jih dobivala v roke, so se sukali od števila 68 (tabela mi je predložil moj sedanjí profesor na višji pedagoški šoli v univerzitetnem mestu Malmö, dr. Lars Berggren) tja do 647 Slovencev – od tega 297 žensk in 350 moških (tabela Befolkningsregister, 2000). Takšni in podobni podatki in trditve so vzbudile v meni upor in željo po zadoščanju. Nikoli nisem trdila, da je moja domneva o številu 14.000 Slovencev pravilna, ampak sem podčrtala, da je to le domneva, ki je nadgradnja nekaterih predhodnih znanih dejstev in nadaljnega logičnega sklepanja.

Težave pri delu

Že samo število slovenskega članstva v Slovenski zvezi (okrog 1.300) je dajalo slutiti, da je resnično število Slovencev na Švedskem znatno večje. Saj je v članstvo društev od skupnega prebivalstva navadno vključenih le kakšnih 10 % ljudi. To je po mojem mnenju veljalo tudi za Slovence na Švedskem. Tudi nekateri podatki izpred 20 in 30 let⁶ govorijo o skupnem številu Jugoslovanov (prve generacije) na Švedskem (74.000), od teh naj bi bilo blizu 10 % Slovencev. Vse to sem zasledila in spremljala vrsto let in si ustvarila nekakšno lastno teoretično podobo, med drugim tudi o številu Slovencev na Švedskem. Uvidela sem, da je edini način, da podkrepim ali ovržem

⁴ Avguščina Budja, 1999.

⁵ Adi Golčman. 2000. NAŠ GLAS, št. 165, leto 27, str. 7.

⁶ Tommy Holm, 1984, str. 391.

svojo domnevo o številu Slovencev na Švedskem ta, da se znanstveno lotim raziskav tega vprašanja.

V svojo raziskavo sem po dokaj obširnih predpripravah uspela vključiti švedski Državni biro za statistiko, Oddelek za statistiko prebivalstva (Avdelning för Befolkningsstatistik). Sprva mi niso hoteli pomagati, saj so statistični podatki načeloma tajni in nedostopni za zunanje uporabnike. Tako sem morala izkristalizirati interesno območje v zvezi s svojo raziskavo; nisem pa iskala osebnih podatkov ali kakšnih drugih občutljivih informacij o posameznikih. Moja poizvedovanja in zbiranja podatkov so puščala detajle raziskovalnega objekta nedotaknjene in ljudi kot posameznike anonimne. Pod temi pogoji sem k sodelovanju pridobila Oddelek za statistiko prebivalstva. Povedali so mi, da njihovo sodelovanje ne bo brezplačno in bom morala pokriti stroške dela, ki bodo odvisni od posredovanih podatkov.

Takoj sem začela iskati morebitno švedsko ali slovensko institucijo, ki bi mi bila pripravljena priskočiti na pomoč – ekonomsko in moralno. Trkala sem na številna vrata, vendar več ali manj brez uspeha, dokler me ni podprlo domače pevsko društvo Orfeum s celotnim zneskom dejanskih stroškov, 7.500 SEK.⁷ Medtem sem iskala pomoč tudi na Ministrstvu za kulturo v Sloveniji, na učiteljskišči, višji pedagoški šoli in mestu Malmö, pri slovenski ambasadi v Stockholmu in ne nazadnje tudi pri Slovenski zvezi na Švedskem.⁸ Povezala sem se še z nekaterimi institucijami in ustanovami, vendar ni bilo uspeha, vse dokler me ni podprlo domače pevsko društvo. Utemeljitev za zavrnitev moje prošnje so zvenele približno enako – denar v ta namen je za tekoče leto že porabljen.

Z Biroja za statistiko so mi odgovorili, da mi ne morejo pomagati, ker na Švedskem obstaja še veliko podobnih priseljenskih skupin, ki bi v bližnji prihodnosti potrebovale podobne usluge za utemeljevanje lastnega obstoja in porekla na Švedskem.⁹ Vsi taki projekti bi bili za švedsko državo predragi. Upravni odbor Slovenske zveze na Švedskem je mojo prošnjo zavrnil z obrazložitvijo, da Slovenski zvezi podatki o številu Slovencev prav nič ne pomenijo, ker so kot člani dobrodošle tudi osebe drugih narodov in narodnosti, ne samo Slovenci.

Prošnjo A. Budja za pomoč pri projektu o Slovencih na Švedskem – plačilo za iskanje podatkov na SCB (SCB = Centralni statistični biro, *moj prevod*) – je večina navzočih po dolgi in deloma burni debati, med katero je predsednik prečital tudi pismo predsednice društva France Prešeren v Göteborgu, zavrnila z utemeljitvijo, da ti podatki SZ (SZ = Slovenska zveza) prav nič ne koristijo. SZ združuje v svojih društvih člane ne glede na etnično pripadnost. Tudi dotacijo dobiva na podlagi števila članov in ne na podlagi števila Slovencev v SCB.¹⁰

⁷ 1 SEK = 23 SIT; 7.500 SEK = 172.500 SIT.

⁸ Na slovenski ambasadi v Stockholmu so mi svetovali, naj zaprosim še na Oddelku za Slovence po svetu pri ministrstvu za zunanje zadeve v Ljubljani. To sem tudi storila, potem ko sem že skoraj obupala nad tem vprašanjem. Junija 2001 sem nato tudi dobila pozitiven odgovor; ekonomsko me bodo podprli, ko bo študija o Slovencih na Švedskem končana.

⁹ Le kot primer naj omenim države bivše Sovjetske zveze, narode bivše Jugoslavije ter Čehe, Slovake in druge.

Način, kako je bil zapisnik formuliran, razumem po svoje – kot popolno nenaklonjenost vsem aktivnostim, ki so bile povezane z izvedbo projekta o Slovencih na Švedskem. Zapisnik je bil nato poslan vsem slovenskim društvom na Švedskem. Nihče od prejemnikov ni protestiral ali komentiral odločitve Slovenske zveze. Na sestanku, kjer so člani upravnega odbora obravnavali mojo prošnjo za dotacijo, je vodstvo Slovenske zveze menilo, da takšen raziskovalni projekt morda celo škoduje Slovence na Švedskem, saj bi posameznikom lahko skalil njihovo osebno integriteto. Nekdo je celo izrazil bojazen pred zlorabo podatkov o številu Slovencev na Švedskem za odmero cerkvenega davka katoliške cerkve na Švedskem, katere podaljšana roka sem morda jaz, ki želim izvesti ta projekt.¹¹ Kot že rečeno, ni bilo misliti, da bi me zvezna organizacija Slovencev, ki povezuje slovenska društva na Švedskem, pri mojem delu podpirala – ne moralno, še manj pa ekonomsko. Vendar sem bila trdno odločena, da bom to študijo o Slovencih na Švedskem vsekakor izvedla.

RAZISKOVALNI DEL

Potek sodelovanja s švedskim Centralnim statističnim birojem (SCB)

Po vseh nevšečnih preizkušnjah z iskanjem stikov in moralne ter ekonomske opore od zunaj sem bila bolj kot kdajkoli prej odločena, da se lotim dela in zaorjem v to čudno zakrknjeno ledino na področju podatkov o Slovencih na Švedskem. Izkoristila sem svoj študij ob delu na višji pedagoški šoli ter za svoj namen pridobila profesorja, ki mi je odobril raziskovalno temo o Slovencih na Švedskem.

Glede virov in literature o Slovencih sva kmalu ugotovila, da je iskanje zaman. Profesor dr. Berggren mi je ob tej priložnosti tudi pokazal tabelo izpred nekaj let, ki je prikazovala, da je na Švedskem 68 Slovencev. Tudi on mi ni vedel svetovati, na kakšen način naj pridem do zanesljivejših podatkov. Po telefonu sem brez uspeha poklicala nekaj inštitucij in uradnikov (med drugim tudi Inštitut za priseljska vprašanja in Inštitut za migracije) ter tako končno prišla do prijaznega uradnika na Oddelku za demografijo, ki se je bil z menoj pripravljen pogovarjati in mi svetovati.¹² Zamenjala sva elektronske naslove in nato nadaljevala najine pogovore po internetu. Moj prvi dopis se je glasil približno takole:¹³

Pozdravljeni! Zanima me, če obstajajo kakšni statistični podatki o Sloven-

¹⁰ Glej zapisnik sestanka Slovenske zveze 11. in 12. novembra 2000. Zapisnikarica Rada Pišler, Stockholm. Arhiv Slovenske zveze na Švedskem, 1991-2000.

¹¹ Original pisma Erike Jacobson iz Göteborga je priložen zapisniku sestanka Slovenske zveze, 11. in 12. nov. 2000; omenja ga tudi zapisnikarica R. Pišler v zapisniku SZ in se nahaja v arhivu Slovenske zveze na Švedskem.

¹² Åke Nilsson, 2000/01. Državni statistični biro na Švedskem (SCB), Oddelek za demografijo; Örebro.

¹³ Odlomki iz pisem, ki sledijo, so dokumentirani v mojem zasebnem arhivu. Landskrona – Örebro, 2000/01.

cih na Švedskem. Slovenci so prišli na Švedsko po drugi svetovni vojni; zanimajo me vprašanja: koliko se jih je priselilo, koliko izselilo, mož, žena in otrok, koliko Slovencev se je rodilo na Švedskem in koliko jih je doslej umrlo. Izobrazba, delovno razmerje in socialni položaj ter kulturno življenje in delovanje v društvih so še vprašanja, ki me zanimajo. V pričakovanju odgovora vas lepo pozdravljam AB (Avguština Budja).

Odgovor uradnika po imenu Åke Nilsson je bil naslednji:

Pozdravljena Budja! Žal, izbrala si napačno državo, o kateri imamo zelo malo statističnih podatkov. Tvoj profesor bi to moral vedeti. Statistika se nanaša na državljanstvo in na državo rojstev. Zelo malo Slovencev se je priselilo na Švedsko, potem ko je Slovenija postala samostojna. Nekaj posameznikov, ki so prišli na Švedsko pred osamosvojitvijo Slovenije, se je oglasilo na našem lokalnem davčnem uradu in zamenjalo podatke o Jugoslaviji kot njihovi državi rojstva za Slovenijo. To lahko ugotoviš na podlagi priložene tabele.¹⁴ Na žalost ti ne morem pomagati z drugimi podatki. Pozdrav Nilsson.

Takoj sem mu odgovorila, predvsem zato, da bi zadržala stike z njim:

Hvala za tvoje naglo posredovanje. Tvoj odgovor potrjuje, kar sem o statističnih podatkih za slovensko priseljensko skupino na Švedskem mislila že pred tem. Moje etnično poreklo je slovensko, na Švedsko sem prišla leta 1964. Zato me še prav posebno zanima, če obstaja kak način, s katerim bi mogla predrugačiti to žalostno dejstvo, da Slovenci na Švedskem statistično skoraj ne obstajajo. Mogoče bi mi lahko pomagal s kakšnim nasvetom, kaj naj storim, da bi prišla do potrebnih podatkov. Po mojih neuradnih podatkih živi na Švedskem nekje med 12.000 do 15.000 Slovencev, všteti prvo in drugo generacijo. Pomagaj mi, če je mogoče in hvala za vso tvojo prijaznost doslej. Pozdrav AB.

Odgovor, ki je prispel, je vseboval naslednje:

Obstaja nekaj načinov, s pomočjo katerih se dajo izvesti nekatere spremembe glede na doslej začrtane meje. En način je, da se vsi posamezniki, ki prihajajo iz dežel, katerih državne meje so se spremenile, oglasijo na lokalnem matičnem/davčnem uradu v kraju, kjer živijo, z zahtevo, da uslužbenec korigira/popravi zapis v registru prebivalstva. (Najbrž nemogoče!) Drugi način je, da mi s pomočjo rojstnega kraja spremenimo kodo države rojstva. To je zelo obsežno delo, za katerega ne morem obljubiti, da bi ga SCB lahko izvedel. To se ne tiče samo oseb, rojenih v bivši Jugoslaviji, ampak zajema več držav, kot so bivša Sovjetska zveza, Češkoslovaška in druge. Pozdrav Nilsson.

Fantastično! sem si rekla. Pomeni, da obstaja način, ki omogoča dostop do prav takšnih podatkov, kot jih iščem. Malo sem razmišljala in mu odpisala:

¹⁴ Govori o tabeli, ki kaže število 647 Slovencev, živečih na Švedskem.

Hvala, da mi odgovarjaš. Zanima me potemtakem, če je možno dobiti podatke, ki se nanašajo na vprašanje, od kod prihajajo osebe iz bivše Jugoslavije – mislim, iz katerega kraja, mesta in podobno. Pripravljena sem se osebno spoprijeti z nalogo, če bi imela na razpolago te podatke – cel register – za časovno obdobje od leta 1945 do danes, torej vseh oseb, ki so se priselile oziroma izselile na Švedsko iz bivše Jugoslavije. Obstaja sploh kakšna možnost zame, da dobim v roke takšne vrste register in ali tak register sploh obstaja? S pomočjo zemljevidov in drugih pripomočkov bi nato našla odgovore, ki jih iščem. Mi lahko pomagaš še tako, da preveriš, če obstaja možnost približati se in morda celo razrešiti ta problem? Ti delaš vsekakor veliko bližje osnovnim virom kot pa jaz. V pričakovanju odgovora AB.

Odgovor se je glasil:

Pozdravljena Avgušтина! Sam ti ne morem dati takšnega dovoljenja; za register o prebivalcih je odgovorna Anna Wilen. Poslal ji bom kopijo tvojega pisma. Anna bo odločila o tvoji prošnji.

Obstaja nekaj več kot 18.000 različnih imen rojstnih krajev za teh nekaj več kot 70.000 Jugoslovancev, ki so živeli na Švedskem ob koncu lanskega leta (1999). Pisava za imena nekaterih krajev je različna, napisana so na več različnih načinov, tako da je število krajev v resnici nekoliko manjše; za katera mesta točno gre in za koliko let to velja, o tem nimam pojma... zdaj ti pa nimam zares ničesar več ponuditi. Pozdrav Nilsson

Odpisala sem mu:

Ne morem razumeti, da mi nimaš ničesar več dati. Doslej sva se vendar tako krasno o vsem tem pogovarjala in sporazumela; zares upam, da se še kdaj slišiva. Hvala za vse in če slučajno zveš še kaj več zanimivega o Slovencih na Švedskem, mi prosim napiši. Pozdrav AB

Moj korespondent mi je nato odgovoril:

Avgušтина, obrneš se lahko na Anno Wilen, ki je šef za statistiko prebivalcev (Befolkningsstatistiken).¹⁵ Poizvedi pri njej, če lahko dobiš izpisek rojstnih krajev za osebe iz bivše Jugoslavije. Pozdrav Nilsson

Nato se je vključila v ta zanimivi raziskovalni proces še nova oseba. Margareta Larsson iz SCB (Centralnega statističnega biroja)¹⁶ mi je 22. septembra 2000 napisala naslednje vrstice:

Pozdravljena! Na Švedskem je leta 1998 živelo 581 ljudi s slovenskim državljanstvom, od teh je bilo 559 rojenih v Sloveniji; 309 oseb slovenskega porekla je bilo v letu 1998 »naturaliziranih« (vzeli so švedsko državljanstvo, *moj prevod*), postali so švedski državljani. Leta 1999 se je iz Švedske vrnilo 223 oseb z jugoslovanskim državljanstvom. Nobenih podatkov o Slovencih ni zraven... Zgornji podatki so vzeti iz statistike o prebivalstvu =

¹⁵ Anna Wilen. 2000/01. Državni biro za statistiko. Oddelek za prebivalstvo; Örebro.

¹⁶ Margareta Larsson. 2000/01. Uslužbenka; Državni biro za statistiko. Oddelek za prebivalstvo; Örebro.

SCB, Befolkningsstatistik, Del 1-2, 1999, tab. 1.16 samt Del 3, 1998, tab. 2.6, 2.8, 2.10.

Pismo gospe Margarete me je seveda še bolj prepričalo o pomembnosti moje naloge in me vzpodbudilo k nadaljnjemu iskanju podatkov. Kmalu sem dobila tudi zvezo z gospo Anno Wilen, ki je končno pozitivno odgovorila na mojo prošnjo o sodelovanju in posredovanju podatkov. Prav tako me je obvestila o predvidenem predračunu za pokritje stroškov in mi določila kontaktno osebo.

Po posredovanju Anne Wilen je nato dne 2. 10. 2000 prišlo pismo Susanne Dahllöf, zaposlene pri SCB,¹⁷ z naslednjo vsebino:

Pozdravljena Avgušтина, pošiljam ti osnutek predračuna. Če bo plačnik tvoja univerza, ne bo treba plačati tudi državnega davka, ki ga sicer moraš plačati, če boš sama poravnala račun. Oglasi se, če te zadeva še vedno zanima in če želiš raziskavo nadaljevati. Sporoči mi tudi ime univerze ali inštituta, ki bo plačal nastale stroške ter njihov naslov. Predvidevam, da želiš dobiti podatke o tem, koliko Slovencev – po tvoji definiciji so bazirani na podatkih o rojstnem kraju – je živel in bilo registriranih na Švedskem dne 31. 12. 1999. Pomeni, da niso všteti Slovenci, ki so prišli na Švedsko iz Slovenije po letu 1991, pa tudi ne tisti, ki so se izselili ali umrli na Švedskem pred 31. 12. 1999. Pozdrav Susanne.

Zaradi preobširnosti celotne korespondence s SCB sem povzela in prevedla le vsebino tistih dopisov, ki so bili po mojem mnenju najbolj pomembni za dosego mojega cilja, ki naj bi me pripeljal do dokončnega dogovora o sodelovanju SCB pri mojih raziskavah.

DOGOVOR

Slovenci na Švedskem

(Program za statistiko prebivalstva)

Prevod pogodbe

V zvezi z Vašim povpraševanjem in pogovori Vam SCB z zadovoljstvom istočasno s predračunom za svoje opravljeno delo predlaga tudi program dela – dogovor – glede raziskave o številu oseb na Švedskem, ki so bile rojene v Sloveniji.

Naloga SCB: Po Vašem naročilu naredi SCB izvleček iz registra celotnega prebivalstva (RTB) za osebe, ki so bile 31. 12. 1999 registrirane in vodene na Švedskem in ki so ob prihodu kot državo rojstva navedle Jugoslavijo. Za te osebe bomo izoblikovali posebno datoteko. Vključene bodo le osebe, pri katerih je bil podatek o rojstnem kraju v domovini čitljivo vpisan.

¹⁷ Susanne Dahllöf. 2000/01. Kontaktna oseba na uradu za statistiko prebivalstva. Državni biro za statistiko; Örebro.

Nadaljnji potek dela predlagamo v treh fazah:

Faza 1

SCB Vam bo poslal datoteko v Excelu, ki bo vsebovala vse obstoječe variante imen rojstnih krajev za celotno število (70.464 oseb) z rojstno državo Jugoslavijo. Datoteka vsebuje 18.666 imen krajev. Približno 400 oseb je brez podatkov o rojstnem kraju. Vaša naloga bo, da zreducirate vsebino tako, da bodo ostali samo tisti kraji, ki jih lahko locirate v Slovenijo. Ob vsakem napačno napisanem kraju pod črko B napišite pravilno ime. Tak primer Vam tudi pošiljamo kot vzorec.

Faza 2

Ko bo datoteka dokončno preoblikovana, jo pošljite za stike določeni osebi Susanne. Naš urad bo potem datoteko izpopolnil tako, da bo dodal še preostale podatke in ugotovil skupno število ljudi v izbranih krajih rojstva ter število ljudi glede na spremenljivke: spol, starost in obdobje priselitve.

Izračitev dokončne datoteke: Takoj ko boste podpisali in potrdili vsebino tega predračuna in programa dela, bo naš dogovor začel veljati in delo lahko začnemo. Leveranca oziroma predaja izpopolnjene datoteke bo z naše strani nato opravljena v štirih delovnih dneh po Vaši predaji prvotnih podatkov po dogovoru z našo kontaktno osebo. Cena in pogoji za plačilo: tarifa SCB za to vrsto dela je 5.000 kron. Državnega davka ne bo.¹⁸ Po opravljeni nalogi morate poravnati celo vsoto. Rok plačila je 30 dni po prejemu računa.

To je moj prevod in povzetek dogovora s SCB. Na koncu dopisa sta sledila ime in podpis Anne Wilen. Dogovor sem potrdila in ga podpisanega poslala nazaj. Sprva sem bila prepričana, da bom nosila stroške za delo SCB sama, a se je nato na mojo veliko radost izkazalo, da sem se glede tega zmotila. Kot sem že omenila, mi pevsko društvo Orfeum moralno in ekonomsko stoji ob strani.

Prvi korak po dogovoru je bil, da mi Oddelek za statistiko prebivalstva SCB pripravi kompletne izpisek vseh krajev bivše Jugoslavije, od koder so državljani Jugoslavije v povojni dobi prihajali na Švedsko. Nato je bila moja naloga, da zaznamujem imena vseh krajev, ki se nahajajo znotraj meja republike Slovenije, tako da iz celotnega teksta izključim neslovenske kraje.¹⁹ V nadaljevanju je nato Oddelek za statistiko prebivalstva sestavil tabelo, ki je vsebovala število priseljencev na Švedskem, rojenih v izbranih krajih. Izbrano skupino priseljencev sama poimenujem za Slovence prve generacije.

¹⁸ Pripomniti je treba, da je bila dokončna cena za delo SCB nekoliko višja kot v prvotnem dogovoru, in sicer 6.000 kron in državni davek 1.500 kron.

¹⁹ Slovenske kraje v skupnem spisku krajev bivše Jugoslavije sem ugotavljala s pomočjo Atlasa Slovenije, Ljubljana 1985. Spisek slovenskih krajev za svojo študijo sem iskala tudi v Sloveniji, med drugim na Inštitutu za geografijo ter pri SIM v Ljubljani. Spiska ali odgovora na mojo prošnjo vse do danes še nisem prejela. Navsezadnje pa sem ugotovila, da je Atlas Slovenije iz leta 1985 za moj namen idealen. Vsebuje namreč imena krajev, kakršna so veljala v Sloveniji skozi vso povojno dobo; šele po osamosvojitvi Republike Slovenije so nekateri slovenski kraji spet dobili nazaj stara krajevna imena. Domnevam, da so Slovenci, ki so na Švedsko prihajali v

Dejali smo že, da so bile pri obliki pisav nekaterih krajev težave, ker so bila imena različno napisana. Na primer: Ljubljana je bila napisana takole:²⁰

LJUBLJANA

LJUBLANA

LJUBLANKA

LJUBLIANA

LJUBLIJANA

LJUBLJANA

LJUBLJANA JUGOSLAVIEN

LJUBLJANA MOSTE POLJE

LJUBLJANA SLOVENIEN

LJUBLJANA SLOVENIJA

LJUBLJANA, BEZIGRAD

LJUBLJANA, SLOVENIEN

LJUBLJANA, SO LJUBLJ

LJUBTJANA

LJUDLJANA

V datoteki je bilo še nekaj takšnih ali drugačnih različic imen za mesto Ljubljana, med drugim tudi ime Laibah. Tako je bilo tudi pri nekaterih drugih večjih krajih: Mariboru, Celju, Ptuju, Kopru in drugih.

Moja naloga ni bila le, da ugotovim, katera mesta so slovenska, ampak tudi, da ugotovim, katere različice imen vseh krajev se nanašajo na slovenske kraje. Velikokrat sem morala iskati po zemljevidu bivše Jugoslavije, da bi ugotovila, če se kakšno ime kraja morda nanaša na katero drugih republik.²¹ Kar nekaj težav je bilo tudi s krajevnim imenom *Bistrica*, ker je več krajev z enakim imenom tudi na Hrvaškem. Le upam lahko, da ni bilo veliko priseljencev, ki so prišli na Švedsko iz katere od Bistric. Moja definicija kraja Bistrica, kjer sem izločila približno vsako drugo različico tega imena, domnevajoč, da je hrvaška (bile so vsega štiri različice), tako morda ne bo preveč usodno vplivala na dokončni rezultat mojega dela. Ime Slovenska Bistrica ali druge Bistrice s kombiniranim imenom na srečo ne sovpadajo s to problematiko.

Vzrokov za tako različne variante pisanja nekaterih krajevnih imen je lahko več. Ljudje so morali ob prihodu na Švedsko ime rojstnega kraja napisati ročno; uslužbenec, ki je imel nalogo ime prepisati v arhiv, je imel težave pri branju rokopisov, ali pa so ljudje površno zapisovali imena rojstnih krajev ali pa se je dogajalo tudi oboje.

povojnih letih, gotovo navajali za tisto dobo veljavna krajevna imena, ko so uradno dajali izjave o svojem rojstnem kraju.

²⁰ Datoteka z več kot 18.000 krajevnimi imeni iz celotnega področja bivše Jugoslavije. 2000/01. Državni centralni biro za statistiko. Oddelek za prebivalstvo. Örebro.

²¹ Pri tem raziskovalnem delu mi je z nasveti pomagal moj mož Zvonko Bencek ter kontaktna oseba SCB.

REZULTAT

Število krajevnih imen

Število krajevnih imen v Sloveniji, od koder so Slovenci prihajali na Švedsko, je po končanem delu pristalo na 1.399. Število imen vseh krajev bivše Jugoslavije v registru SCB pa je bilo 18.666. Iz opisa problematike različic krajevnih imen je razvidno, da v resnici ne gre za tako veliko število slovenskih krajev in tudi ne krajev bivše Jugoslavije, kot so kazali prvotni podatki, ki so vsebovali še vse različice krajevnih imen.

Delo, ki bi ga na primer na podlagi doslej izvedene raziskave lahko še opravili, je določitev števila ljudi iz posameznih krajev s spremenljivkami – spol, rojstvo in čas prihoda na Švedsko. Zame je to manj pomembno, zato zaenkrat ne nameravam nadaljevati v tej smeri. Tudi račun za delo SCB bi bil spet vsaj tako visok kot že pri prvem delu, kar je zame gotovo tudi večja ovira za nadaljnje delo.

Število Slovencev na Švedskem

Naposled se je približal čas, ko bomo izvedeli za število Slovencev na Švedskem. Na podlagi statističnih podatkov, to je števila slovenskih krajevnih imen, ki so jih slovenski priseljenci ob prihodu na Švedsko navajali kot kraj rojstva, je nato SCB izračunal in mi poslal odgovor na vprašanje, koliko ljudi, rojenih v Sloveniji, se je v povojni dobi priselilo na Švedsko, oziroma koliko Slovencev (moja definicija po kraju rojstva) je bilo 31. 12. 1999 še živečih in registriranih na Švedskem. Pokazalo se je, da je bilo takrat na Švedskem 5.098 Slovencev. Priložene tabele prikazujejo število rojenih v Sloveniji, razdeljenih na leto rojstva v petletnih intervalih ter na spol in leto priselitve, vse to tudi v petletnih intervalih. Prva tabela prikazuje število moških na Švedskem, naslednja število žensk in zadnja, tretja tabela, skupno število Slovencev na Švedskem.

Skupno število Slovencev na Švedskem na dan 31. 12. 1999 je torej 5.098. To število sem pričakovala, mislila sem celo, da bo nekoliko večje, čeprav povratniki in doslej na Švedskem umrli posamezniki, ki jih je bilo po mojem mnenju do leta 1999 že kar blizu 1.000, niso bili upoštevani.

Na podlagi tabel o številu Slovencev na Švedskem, kolikor jih je bilo registriranih 31. 12. 1999, je mogoče pozneje izračunati približno starost posameznikov ter obdobje priselitve na Švedsko. To so naloge, ki jih prepuščam času in morda celo komu drugemu, da izračuna povprečno starost slovenskih priseljencev na Švedskem v času priselitve in povprečno starost danes. Tudi moja domneva, da je na Švedskem vsaj še enkrat toliko Slovencev druge generacije, bo morala počakati na podkrepitev z znanstvenim delom koga drugega ali morda celo na moje delo enkrat v prihodnosti.

Tabela 1: Število moških, rojenih v Sloveniji. (Stanje po matični knjigi 31. 12. 1999.)

Leto priselitve	Leto rojstev v 5-letnih intervalih														Skupaj	
	-1929	1935-34	1935-39	1940-44	1945-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-74	1975-79	1980-84	1985-89	1990-94		1995-99
<i>Neznano</i>	4	4	1	14	7	4	4	5		1					1	45
-1949	1			1												2
1950-1959	23	26	11	2	5	3	1									71
1960-1964	32	57	109	144	15	14	22	10								403
1965-1969	47	67	162	261	87	42	51	76	32							825
1970-1974	10	24	28	43	91	48	19	35	29	10						337
1975-1979		4	10	9	18	43	10	7	7	8	5					121
1980-1984	3	1	2	10	17	15	13	8	4	4	5	5				87
1985-1989	5	2	9	14	8	11	11	25	14	4	5	6	6			120
1990-1994	7	5	8	10	18	36	57	64	55	30	31	43	65	33		462
1995-1999	2	5	2	5	5	9	15	13	24	36	20	17	16	14	1	184
Skupno	134	195	342	513	271	225	203	243	165	93	66	71	87	47	2	2657

Tabela 2: Število žensk, rojenih v Sloveniji. (Stanje po matični knjigi 31. 12. 1999.)

Leto priselivne	Leto rojstev v 5-letnih intervalih														Skupaj	
	-1929	1935-34	1935-39	1940-44	1945-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-74	1975-79	1980-84	1985-89	1990-94		1995-99
<i>Neznano</i>		1	3	5	2	3	3	1	1				1			20
-1949																
1950-1959	20	10	10	3	2	5	1									51
1960-1964	36	34	43	38	11	14	21	10								207
1965-1969	43	58	113	154	139	64	46	59	24							700
1970-1974	13	18	38	53	61	111	41	24	38	10						407
1975-1979	9	9	15	12	16	30	31	6	6	1	4					139
1980-1984	3	2	3	6	8	12	15	23	6	2	2	2				84
1985-1989	16	2	5	6	7	14	23	20	19	9	6	4	7			138
1990-1994	27	10	11	10	19	35	48	75	65	35	37	58	48	31		509
1995-1999	16	11	7	6	6	11	12	14	24	23	19	7	18	11	1	186
Skupno	183	155	248	293	271	299	241	232	183	80	68	71	74	42	1	2441

Tabela 3: Skupno število vseh Slovencev in Slovenk, rojenih v Sloveniji. (Stanje po matični knjigi 31. 12. 1999.)

Leto priselitve	Skupno za oba spola
<i>Neznano</i>	65
-1949	2
1950-1959	122
1960-1964	610
1965-1969	1 525
1970-1974	744
1975-1979	260
1980-1984	171
1985-1989	258
1990-1994	971
1995-1999	370
Skupno	5 098

ZAKLJUČKI IN RAZMIŠLJANJA

O izseljevanju iz bivše Jugoslavije v 60. letih, tedanji državni politiki in posledicah izseljenstva je naredil dokaj zajetno študijo Tommy Holm v knjigi *Det mångkulturella Sverige*.²² Holm je podelil izseljensko politiko na tri razvojne faze: Prvo dobo izseljenstva imenuje ilegalno izseljenstvo (illegal utvandring), ki je trajalo od leta 1945 do 1961. Drugo dobo je poimenoval dovoljeno izseljenstvo (accepterad utvandring), ki je trajalo od leta 1962 do 1972. Po svetovni naftni krizi leta 1973 je po mnenju Holma nastopila tretja doba, ponovno restriktivno izseljenstvo (restriktiv utvandring). Iz tabel je razvidno, da Slovenci na Švedskem dejansko spadajo v vsa tri izseljenska obdobja, ki jih definira Tommy Holm. Do leta 1961 so Slovenci odhajali iz Slovenije ilegalno, ker drugih možnosti zaradi državne politike pač ni bilo. Nato so odhajali v tujino zaradi začasnega dela, ali kot so to poimenovali Švedji, kot »arbetskraft« (delovna sila), kar je veljalo tudi za priseljevanje na Švedsko. Seveda pa še vedno velja tisti rek: »Človek obrača, Bog obrne« in večina so ostali na Švedskem vse do danes.

Iz tabel tudi vidimo, da je prišlo do leta 1949 na Švedsko vsega skupaj 67 Slovencev. Med letoma 1950 in 1959 je prišlo na Švedsko 122 ljudi, rojenih v Sloveniji, in med 1960 in 1964 še 610 Slovencev. Največ jih je prišlo v letih 1965 do 1969 – kar 1.525 oseb slovenskega porekla. V času med 1970 in 1974 je prišlo 744 Slovencev,

²² Tommy Holm, 1984, str. 391-395.

potem pa se je število slovenskih priseljencev na Švedsko začelo znatno manjšati, saj je prišlo med letoma 1975 in 1979 le 260 ljudi iz Slovenije in v času med 1980 in 1984 samo 171. V letih 1985 do 1989 je prišlo na Švedsko spet nekaj več Slovencev, 258 po številu, in v letih 1990 do 1994 kar 971 Slovencev. Morda so bili to bivši povratniki, ki so že nekoč živeli na Švedskem in so se zaradi nastalih nemirov v matični domovini umaknili na varno, ali pa so se priselili zaradi družinskih razmer (poroka, sorodstvene vezi in podobno). V času med 1995 in 1999 je iz tega ali drugega vzroka prišlo na Švedsko 370 slovenskih priseljencev. Po nekaterih literarnih študijah in po lastnih izkušnjah sem mnenja, da je prišlo precejšnje število slovenskih priseljencev in ostalo na Švedskem do danes predvsem zaradi stanovanjske politike v matični domovini, nekaj pa tudi zaradi družinskih razmer. Med Slovenci na Švedskem je po moji oceni vsekakor bore malo političnih izseljencev.

Že na začetku te študije smo omenili v Sloveniji objavljeno literarno študijsko delo Avguštine Budja (Švedska), kjer v obširni skupinski monografiji (trije deli) z naslovom SLOVENSKA IZSELJENSKA KNJIŽEVNOST, Ljubljana 1999, opisujem literarno ustvarjanje slovenskih priseljencev na Švedskem in v ostalih skandinavskih državah, med drugim s pomočjo obsežne literarne študije revije NAŠ GLAS na Švedskem, Rodne grude, Naše Slovenije in nekaterih drugih virov, ki prikazujejo objave in literarno ter kulturno (glasbeno in dopisniško) dejavnost Slovencev na Švedskem. V tej študiji se dotikam nekaterih vprašanj, ki zadevajo Slovence na Švedskem. Med drugim obravnavam okvirni pregled izseljenstva in priseljenstva na Švedskem, dotikam se nekaterih reform in izseljenjske politike, vprašanja političnega vključevanja priseljencev, vprašanja Slovencev na Švedskem – med drugim tudi, kje vse so se naselili, ekonomskih razmer in izobrazbe, družine in sorodstvenih vezi, pojasnujem težnje Slovencev po organiziranju, vlogo slovenskih društev, ohranjanje narodnih tradicij, govorim o Slovencih in cerkvi, slovenskih časopisih in drugih medijih na Švedskem ter sporočam nekaj misli o prihodnosti slovenskih priseljencev.

Zaradi določenih pogojev so Slovenci na Švedskem zaostali na področju jezikovne kulture in stopnje komuniciranja. V svoji znanstveni publikaciji *Zgodbe in pričevanja, SLOVENC NA ŠVEDSKEM* piše Lukšičeva na strani 322, da je ravno govorica tisto, kar ljudem dejansko omogoča konstituiranje podzavestnih občutkov, jezik kot tak pa preraste v simbolni sistem »šele v družbeno-kulturnem kontekstu, interakciji«. ²³ Lukšičeva na tem mestu s pomočjo T. Eberta obravnava tudi vprašanje jezika kot sredstva – »ljudje ne izkusimo najprej sveta in ga potem skušamo opisati, ampak izkušamo svet skozi jezik«. ²⁴ Dr. Stane Južnič piše v predgovoru na straneh 11-12 o raziskovalnem delu Lukšičeve z naslovom *KO TUJINA POSTANE DOM*, Ljubljana 1995, kjer se na izseljenstvo, še posebej slovensko, nanaša naslednje:

Pričujoče delo je resen raziskovalni zapis. Iz njega veje široka razgledanost in ambicija preseganja ožje postavljenih okvirov s širšimi obravnavami in

²³ Marina Lukšič-Hacin, 2001, stran 322.

²⁴ Ibid.

observacijami. Avtorica vpeljuje nov način obravnave izseljenstva in bržkone je multidisciplinarnost prava pot.

Naj še enkrat poudarim, da bi delo utegnilo imeti pozitivne posledice na vedenje o izseljenski problematiki in na sooblikovanje želene, strokovno fundirane izseljenske politike oziroma politike matične države do svojih izseljencev (dr. Stane Južnič, Ljubljana 1995²⁵).

Vse to se da prenesti na Slovence na Švedskem – stagniranje v znanju jezika ter slabe komunikacijske možnosti in zaradi tega odrinjenost in marginalizacija iz aktivnih političnih in kulturnih dogajanj v švedski družbi. Upamo lahko, da bo rezultat pričujoče študije ter vseh ostalih raziskovalnih del (Lukšič, Budja in drugi) pripomogel k večji angažiranosti slovenske politike, nanašajoče se na slovensko izseljenstvo. Tudi v reviji *Glasnik slovenskega etnološkega društva*, št. 39/3,4, Ljubljana 1999, zasledimo članek o tem vprašanju (NAS ŽIVLJENJE IZSELJENCEV SPLOH ŠE ZANIMA?).

Slovenija kot samostojna država po letu 1991 svoje izseljenske oziroma priseljenske in povratniške politike ni kaj dosti spreminjala, vsaj ne, kolikor je to poznano meni. Slovenski izseljenci na Švedskem so v socialnem pogledu še vedno odrinjeni ob stran – zaradi majhnosti Slovenije in velike geografske razdalje med državama. Zaradi majhnosti priseljenske skupine na Švedskem so odrinjeni tudi v švedski družbi. Vzrok je mogoče tudi v tem, da doslej ni bilo pravih podatkov o dejanskem številu Slovencev na Švedskem.

Potomci »Staroslovencev« na Švedskem (tretja in četrta generacija ter naslednje) se bodo morda nekoč sami želeli odločati in izbirati svojo etnično pripadnost, če jim bo to kdaj zares potrebno. Mnoge dosedanje študije kažejo sicer, kako važno je pri posameznikih znanje jezika, predvsem zaradi utrjevanja lastne identitete. Po tem se da soditi, da bo zaradi slabega znanja slovenskega jezika slovenskim potomcem morda otežkočena izbira med švedsko in slovensko identiteto. Morda pa sem s to svojo domnevo na napačni poti, kdo ve.

Kakšnega posebno množičnega izseljevanja Slovencev na Švedsko v povojni dobi ali kdaj prej v modernem času ni bilo. V verigi stopenj pri tem raziskovalnem delu, ki me je pripeljalo do dokončnega rezultata, je bil prvi člen samo vprašanje števila izseljenske skupine SLOVENC NA ŠVEDSKEM, sledila so še vprašanja spola in nato vprašanja o letu rojstva posameznikov ter nazadnje vprašanja glede leta prihoda na Švedsko. Zaradi svojega slovenskega etničnega porekla sem se kot oseba in obenem kot raziskovalec čutila vključeno v celotno problematiko Slovencev na Švedskem tudi sama.

Zaradi iskanja karakterističnih statističnih podatkov o Slovencih na Švedskem je bila narava raziskave pretežno kvantitativna, vendar pa tudi kombinirana s kvalitativnim načinom skozi osebne izkušnje gledanja na stvarnost Slovencev na Švedskem. Menim, da sta se obe raziskovalni naravi – kvantitativna in kvalitativna – pri mojem

²⁵ Marina Lukšič-Hacin, 1995.

delu lepo ujemali in me pripeljali do zelenega cilja. Pridobila sem veliko novega znanja o Slovencih na Švedskem in to znanje bom z objavo te študije lahko posredovala tudi drugim, ki jih vprašanje o Slovencih zanima.

Za konec si upam tvegati in podati svojo oceno števila Slovencev prve in druge generacije na Švedskem; med približno 12.000 do 14.000 osebami. Glede tretje in četrte generacije pa je težje dajati podobne ocene. Druga in tretja generacija sta izpostavljeni dvojnemu pritisku kulture staršev oziroma starih staršev na eni in večinske kulture na drugi strani. Odvisno od kontinuitete in intenzivnosti socializacije, ki temelji na kulturnih vzorcih doma in okolja, se dvojnost identitete veča. Včasih pa lahko pripelje tudi do razdvojenosti narodne identitete, kar lahko povzroči določeno krizo pri posameznikih.

VIRI

- Arhiv Slovenske zveze na Švedskem. 2000. Rada Pišler. Zapisnik upravnega odbora Slovenske zveze na Švedskem, 11. in 12. novembra 2000. Stockholm
- Arhiv Slovenske zveze na Švedskem. 2000. Erika Jacobson. Pismo, obravnavano na sestanku upravnega odbora Slovenske zveze na Švedskem, 11. in 12. novembra 2000. Stockholm
- Budja, Avguština, 1999. SLOVENSKA IZSELJENSKA KNJIŽEVNOST. *Slovenski izseljenci v Evropi po letu 1945: Švedska. Okvirni pregled izseljenstva na Švedskem*. Del 1, Evropa, Avstralija, Azija. Ljubljana 1999, Založba ZRC
- Budja, Avguština, febr. 2001. SLOVENER I SVERIGE i ett historiskt perspektiv. Magisterutbildning i utbildningsvetenskap.Handledare Lars Berggren. Malmö Högskola
- Bäck, Henry, 1989. Jugoslaviska invandrarföreningar i Sverige. Stockholm
- Dahlöf, Susanne. 2000/01. Uslužbenka; Državni biro za statistiko, Oddelek za prebivalstvo; Örebro
- Larsson, Margareta, 2000/01. Uslužbenka; Državni biro za statistiko, Oddelek za prebivalstvo; Örebro
- Golčman, Adi. 2001. NAŠ GLAS. *Bolj načrtno sodelovanje*. P. S.: Stockholm. Št. 165, leto 27
- Holm, Tommy. 1984. Det mångkulturella Sverige. EN HANDBOK OM ETNISKA GRUPPER OCH MINORITETER redigerad av Ingvar Svanberg och Harald Runblom. *Sloveners*. Värnamo, 1989
- Lukšič-Hacin, Marina, 1995. KO TUJINA POSTANE DOM. Resocializacija in narodna identiteta pri slovenskih izseljencih. Zbirka *Sophija* 8/95. Ljubljana 1995. Tisk JA GRAFIKA, Ljubljana
- Lukšič-Hacin, Marina, 2001. Zgodbe in pričevanja. SLOVENC I NA ŠVEDSKEM. Ljubljana 2001, Založba ZRC

- Nilsson, Åke. 2000. Uslužbenec. Centralni statistični biro, Befolkningsstatistiken. Örebro
- SCB = Centralni statistični biro, Befolkningsstatistiken., Dopisi, Offert, Avtal, Tabele 2000/01. Örebro
- S.E.D. Glasnik slovenskega etnološkega društva. 39/3,4 1999. Tema: Nas življenje izseljencev sploh še zanima? Ljubljana, november 1999
- Wilén, Anna. 2000/01. Državno biro za statistiko. Oddelek za prebivalstvo; Örebro

SUMMARY

SLOVENES IN SWEDEN: A SHORT PROCESSING OF STATISTICAL DATA (2001)

Avgušтина Budja

The Slovenes in Sweden have in 1998 lost our weekly radio broadcast, which Jasna Carlen managed in Sweden for 18 years. The motivation was the thought that larger immigrant groups have greater needs than Slovenes (as Slovenes officially did not exist in Sweden until recently). Regarding Slovene language lessons in schools things have also turned a good deal inconvenient – Slovene children and youth remain with no lessons in their mother tongue and thus their Slovene identity became even more endangered. After more than 50 years of residing of Slovene immigrants in Sweden and after the introduction of democratic pluralist system in Slovenia ten years ago, a need for a competent survey of the number of Slovenes in Sweden occurred. It was until now not possible to find an answer to the question how many Slovenes actually came and stayed in Sweden in the after-war years. I have been aware of this deficiency for quite some time and I have been thinking how to fill the gap relating to the data on number, year of immigration and sex of the first generation of Slovenes in Sweden. The Swedes treated Slovenes as Yugoslavs as it was for them simpler. The homeland also did not do much to make things change. I thus made a conclusion that I will dedicate my extra studies to solving this and similar questions. I have contacted The State Bureau for Statistics in Sweden, The Bureau for Population, and thus gained some data on Slovenes in Sweden. I found out that on December 31st 1999 5.098 Slovenes lived in Sweden, of those 2.657 were men and 2.441 women. On the basis of acquired information we can calculate the average age of Slovene immigrants at their arrival in Sweden, and their present average age. The path to results was rather winding but lead to the goal. In hope that the present study on Slovenes in Sweden will be to the benefit of a wider circle of readers I invite you to interesting reading on how my work was processing.